

مذاکرات مجلس

صورت مشروح مجلس روز شنبه ۱۱ شهریور ماه ۱۳۲۳

فهرست مطالب :

۱ - تصویب صورت مجلس	۴ - اجراء مراسم تحلیف از طرف ۱۳ نفر از آقایان نمایندگان
۲ - اقتراع شعب ش گانه و ختم جلسه بعنوان تنفس	۵ - اظهارات آقایان فاطمی و طباطبائی
۳ - تقدیم بودجه سال ۱۳۲۳ مجلس شورای ملی و چاپخانه از طرف کارپردازی مجلس	۶ - موقع و دستور جلسه آتیه - ختم جلسه

مجلس يك ربيع قبل از ظهر بریاست آقای سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید
صورت مجلس روز یکشنبه ۵ شهریور ماه را آقای طوسی (منشی) قرائت نمودند

۱ - تصویب صورت مجلس

رئیس - آقای اردلان در صورت مجلس فرمایشی دارید؟
اردلان - بلی در صورت مجلس عرض دارم (رئیس -
بفرمائید) عرض کنم در جلسه گذشته بنده با احترام فوت
مرحوم آزادی پیشنهادی تقدیم کردم که مجلس شورای ملی
يك دقیقه سکوت اختیار کند و بعد از آن بکارهای جاری
خودش بپردازد . پیشنهاد بنده قرائت نشد و در صورت مجلس
همذکری ازش نشده بنده باستناد ماده ۹۷ نظامنامه خواستم
این موضوع را عرض کنم ضمناً هم میخواستم استدعا بکنم
اگر موافقت بفرمایند اعتبارنامه های نمایندگان تبریز که
مدتی معطل مانده جزو دستور شود .

رئیس - این پیشنهاد موضوع نداشت برای اینکه این
پیشنهاد وقتی ضمیمه صورت مجلس میشود که پیشنهاد قرائت
میشود و يك دقیقه سکوت هم لازم نبود چون در حقیقت يك
جلسه تعطیل شد و چون آن پیشنهاد هم خوانده نشد در
صورت مجلس ذکری نشده . اعتراض دیگری بصورت مجلس
نیست ؟ (اظهاری نشد) صورت مجلس تصویب شد .
[۲ - اقتراع شعب ششگانه و ختم جلسه بعنوان تنفس
رئیس - امروز باید بدو شروع کنیم باقتراع شعبه ها
برای اینکه شعبه ها چند روز است موعدهشان گذشته و
وجودشان لازم است (صحیح است) آقای مجد ضیائی
فرمایشی دارید ؟

عین مذاکرات مشروح پنجاه و نهمین جلسه از چهاردهمین دوره قانون گذاری (مطابق قانون ۸ آذرماه ۱۳۰۵)

اداره نند نویسی و تحریر صورت مجلس

اسامی غائبین جلسه گذشته که ضمن صورت مجلس خوانده شده :

غائبین بی اجازه - آقایان : اقبال - تربتی - ذوالقدر - نبوی - کفائی - رحیمیان - آصف - فتوحی - تولیت - قبادیان - ظفری
دکتر رادمش - سیف پور - دشتی - معطل - حشمتی

مجد ضیائی - عرض کنم آقای هاشمی اطلاع دارند که کمیسیون مبتکرات که عبارت بود از شش نفر اغلب اکثریت حاصل نمیشد و طرحها و لوایحی در مجلس هست که باید در آن کمیسیون مطرح شود و بیداید بمجلس و در نظامنامه هم میگوید که کمیسیون دیگری باسم کمیسیون مبتکرات تشکیل میشود از شش نفر نادوازده نفر از مقام ریاست اجازه میخواهم که در موقع اعلام انتخابات کمیسیون مبتکرات عده را دوازده نفر بفرمایند انتخاب کنند که اکثریت همیشه حاصل شود.

رئیس - پیشنهاد کنید برای عده تا رأی بگیریم شروع میشود باقتراع شعب ۱۱۳ نفر بهر شعبه ۱۸ نفر تقسیم میشود و بعد بشعبه های یک و دو سه و چهار پنج یک نفر علاوه میشود.

(آقای جواد مسعودی اقتراع نموده نتیجه بقرار ذیل حاصل شد)

شعبه اول - آقایان : دکتر اعتبار - دکتر مصدق - دکتر معاون - شهاب فردوسی - دکتر معظمی - هاشمی - حاذقی - مخبر فرهمند - منصف - ذوالفقاری - فرخ - زمین اسفندیاری - پروین گنابادی - فرود - اوانسیان - فرمانفرمائیان - نقابت - عامری

شعبه دوم - آقایان : حسن اکبر - مصمصم بختیاری - مجد ضیائی - مراد آریه - گرگانی - اردلان - آشتیانی - ایرج اسکندری - امیر ابراهیمی - اسکندر مقدم - بهادری - دهقان - محمد صادق طباطبائی - ساسان - مهندس فربور - دولت آبادی - رضا حکمت - دکتر کیان -

شعبه سوم - آقایان : تیمورتاش - فرمند - فیروز آبادی - بهبانی - دکتر زنگنه - جمال امامی - گیو - سنندجی - افشار صادقی - بوشهری - جواد مسعودی - رفیع - فاطمی - فلسفی - دهستانی - محمد علی مجد - سلطانی - شیخ الاسلامی - صدر قاضی -

شعبه چهارم - آقایان : مؤید نابتی - آصف - اخوان - نجومی - امیر تیمور - نراقی - ابراهیمی ریگی -

عباس مسعودی - خلیل دشتی - عبدالله گله داری - فولادوند - افخمی - جلیلی - امام جمعه - تهرانی - پناهی - دکتر شفق - دکتر مجتهدی -

شعبه پنجم - آقایان : سرتیپ زاده - صفوی - دکتر عبده - صادقی - مظفر زاده - تجدد - مرآت اسفندیاری - خلعت بری - دکتر طاهری - فرهودی - کاظمی - خاکباز - اقبال - تیموری - دکتر کشاورز - دکائی - دکتر آقایان - فداکار -

شعبه ششم - آقایان : نمازی - مؤید قوامی - حیدرعلی امامی - شجاع - طوسی - رحیمیان - شریعت زاده - کامبخش محمد طباطبائی - امینی - لنگرانی - سید ضیاء الدین طباطبائی - صدریه - نصرت الله اسکندری - بیات - رفیعی - ثقة الاسلامی - تهرانیچی -

شعبه اول اضافه میشود آقای ملایری بشعبه دوم آقای ملک مدنی وبشعبه سوم آقای روحی بشعبه چهارم آقای اسعد وبشعبه پنجم آقای مهدی عدل .

رئیس - عده برای مذاکره اول کافی بود ولی چون چند نفر از آقایان خارج شدند هفت هشت ده نفر هم نیامدند و عده ای هم غایب داریم چون اکثریت نیست اجازه میفرمائید چند دقیقه تنفس بدهیم (صحیح است) آقای فاطمی .

فاطمی - بنده ناچارم یک موضوعی را برای روشن شدن موضوع و برای توجه افکار عمومی تذکر بدهم . یکعده ای که امروز نیستند یکعده از رفقای ما که یکی هم خود بنده بودم بتصور اینکه یکشنبه جلسه علنی است رفته اند خارج و نیامده اند و یک عده از آقایان رفقا هم بطوری که خاطر آقایان مسبوق است مسافر هستند و حالا اینجا نیستند والا عده ای که بدولت فعلی رأی داده است بالغ بر ۸۷ نفر هستند و همه جور هم ایستادگی دارند . خواستم این را عرض کنم که سوء تفاهمی در این باب نشود .

رئیس - بیست و سه نفر الا آن غایب هستند اجازه میفرمائید تنفس داده شود . در این موقع (مقارن ظهر) جلسه بمنوان تنفس تعطیل و مقارن ظهر روز سه شنبه چهاردهم شهر یور

مجداً بریاست آقای سید محمد صادق طباطبائی تشکیل گردید .

رئیس - چون جلسه سابق بطور تنفس ختم شد لهذا صورت جلسه نداریم . یکعده از آقایان در این دوسه ماهه اخیر کراراً اعتراض کرده اند و پیشنهاد کرده اند که عده از آقایان که قسم نخورده اند چرا قسم نمیخورند (صحیح است) حالا امروز که وقت داریم اگر آقایان اجازه میفرمایند شروع کنیم ببقیه مراسم تحلیف (صحیح است)

۳ - تقدیم بودجه سال ۱۳۳۳ مجلس شورای ملی و چاپخانه از طرف کازپر داری مجلس

مرآت اسفندیاری - اجازه میفرمائید بنده عرض لازمی دارم رئیس - بفرمائید .

مرآت اسفندیاری - بودجه مجلس شورای ملی و چاپخانه مجلس تقدیم میشود .

رئیس - بکمیسیون محاسبات فرستاده میشود .

۴ - اجرای مراسم تحلیف از طرف ۱۴ نفر از آقایان نمایندگان

محمد طباطبائی - اجازه میفرمائید بنده عرضی دارم قبلاً اجازه خواستم .

رئیس - حالا چون مراسم تحلیف اقدام میشود بگذارید برای بعد .

(در این موقع عموم حضار با احترام ورود کلام الله مجید قیام نموده و آقایان نامبرده آتی طبق اصل یازدهم قانون اساسی قسم نامه را بشرح زیر قرائت و امضاء نمودند) .

من که در ذیل امضاء مینمایم خداوند را بشهادت میطلبم و بقرآن مجید قسم یاد میکنم مادام که حقوق مجلس و مجلسیان مطابق قانون اساسی محفوظ و مجری است تکالیفی را که بمن رجوع شده است مهما ممکن با کمال راستی و درستی وجدو جهد انجام داده و نسبت باعلیحضرت شاهنشاه متبوع عادل مفخم خود صدیق و راستگو باشم و باسناد سلطنت و حقوق ملت خیانت ننمایم و هیچ منظوری نداشته باشم جز فواید و مصالح دولت و ملت ایران .

رئیس - آقای شجاع (حاضر نبودند) آقای رستم گیو:

(آقای گیو در حضور قرآن مجید باوستا قسم یاد نموده و قسم نامه را امضاء نمودند)

رئیس - آقای سید ضیاء الدین .

سید ضیاء الدین - بنده چون وضو ندارم فعلاً معذورم . رئیس - آقای فداکار .

(آقای فداکار قسم نامه را قرائت و امضاء نمودند)

رئیس - آقای حسن اکبر (حاضر نبودند) آقای دکتر رادمنش (اظهار شد - غایب هستند) آقای ساسان (حاضر نبودند) آقای سیف پور فاطمی .

(آقای سیف پور فاطمی بشرح گذشته قسم نامه را قرائت و امضاء نمودند)

رئیس - آقای دکتر مصدق .

دکتر مصدق - اصل یازدهم قانون اساسی وقتی در این مملکت تصویب شد که شاه مملکت مشروطه نمیخواست لذا این اصل را نوشتند و در این اصل نوشتند (مادام که حقوق مجلس و مجلسیان محفوظ است) این اشاره را کردند یعنی

از طرف کی محفوظ باشد ؟ از طرف شاه و بهمین ترتیب آقایان نمایندگان قسم یاد میکردند حتی يك كلمه مهما امکن هم در این جا هست . در دوره ششم که بعقیده بنده مشروطیت در این مملکت حکمفرما نبود و حقوق مجلس محفوظ نبود بنده قسم نخوردم و بالاخره هم متوسل شدم به شمایل و شمایل به مجلس آوردم حتی يك روز مرحوم مستوفی الممالک به بنده فرمودند که اعلیحضرت فرمودند که کار مجلس عنقریب به سقاخانه هم میرسد یعنی حالا که شمایل به مجلس آورده اند سقاخانه هم بعد درست میکنند بنده با مرحوم مستوفی الممالک صحبت کردم که بشاه عرض کنید که نظر تان هست که يك روزی در کابینه که وزیر جنگ بودید شکایت میکردید که يك عده سرباز فرستادیم که بروند بروجرد و آنها رفته اند در حضرت عبدالعظیم متحصن شده اند عقیده شما در این قسمت چیست و چه باید کرد بنده عرض کردم بست حرمت شرعی ندارد و در این مملکت اگر کسی رفت بست نشست میتواند او را از محل

بست خارج کنند ولی چون مملکت ما قانون درش حکم فرما نیست باید بست باشد و در زمان استبداد سلاطین قاچار چون متکی بقانون نبودند و مشروطیت نبود برای این که بمردم تعدی و ظلم نشود يك جاهائی را بست قرار داده بودند که اگر بيك کسی تعدی میشد ميرفتند در آنجا بست میشستند و خودشان را تا وقتی حقیقت قضیه کشف شود از آن مخصمه خلاص میکردند پس مادام که در مملکت قانون نیست باید بست باشد پس بنابر این وقتیکه وکیل نتواند در مجلس شورای ملی آن عقیده که دارد اظهار کند و نتواند بگوید که مشروطه نیست بایستی بشمايل توسل شود برای اینکه نمیتواند بقر آن قسم یاد کند این را بنده بمرحوم مستوفی الممالک عرض کردم که اگر دفعه دیگر فرمودند اینطور جواب بشاه عرض کنید ولی فعلاً بحمدالله بنده آن موانع را نمی بینم حقوق مجلس و مجلسیان فعلاً محفوظ است و شاه هم طالب اجرای مشروطیت است و البته این ماده هم بشرط این است که مادام که حقوق مجلس و مجلسیان محفوظ باشد باید يك تکالیفی را انجام بدهند باین جهت بنده قسم یاد میکنم و تصور میکنم که احتیاجی هم به قسم نیست و هر کس که میخواهد به قسم خود عمل کند باید قول او صحیح باشد باید متکی به شرف خودش باشد باید شرافت داشته باشد باید آدمی باشد که حقیقه آنچه را که میگویی عمل کند این است که بدون قسم هم هر کس که واجد این صفات باشد عمل میکند ولی مع هذا برای اینکه اجرای این اصل قانون اساسی هم بشود و اجرا شود بنده قسم میخورم (صحیح است) (آقای دکتر مصدق قسم نامه را قرائت و امضاء نمودند)

رئیس - آقای دکتر شفق .

(آقای دکتر شفق قسم نامه را خوانده و امضاء نمودند)

رئیس - آقای دشتی

(آقای دشتی نیز قسم نامه را قرائت و امضاء نمودند)

رئیس - آقای طهرانچی

(آقای طهرانچی قسم نامه را قرائت و امضاء نمودند)

رئیس - آقای مهندس فریور .

(آقای مهندس فریور هم بشرح سابق قسم نامه را خوانده و امضاء نمودند)

رئیس - آقای سید محمد طباطبائی

(آقای طباطبائی هم قسم نامه را خوانده و امضاء نمودند)

رئیس - آقای بهادری

بهادری - بنده قسم خورده ام (بعضی از نمایندگان صحیح است)

رئیس - پس قسم نامه را امضا نموده اید

(آقای بهادری در محل نطق حاضر و سوگند نامه را امضاء نمودند .

رئیس - آقای حکمت .

(آقای رضا حکمت سوگند نامه را قرائت و امضاء نمودند)

رئیس - آقای نمازی (حاضر نبودند) آقای امام جمعه

(آقای امام جمعه قسم نامه را خوانده و امضاء نمودند)

رئیس - آقای دهقان

(آقای دهقان نیز سوگند نامه را خواندند و امضاء نمودند)

رئیس - آقای رفیعی (حاضر نبودند) آقای مجد (حاضر نیستند) آقای کامبخش .

(آقای کامبخش قسم نامه را قرائت و امضاء نمودند)

رئیس - آقای ایرج اسکندری .

(آقای ایرج اسکندری نیز سوگند نامه را خوانده و امضاء نمودند .

رئیس - اگر آقایان موافقت بفرمایند مراسم تحلیف را فعلاً ختم کنیم (صحیح است)

(در این موقع کلام الله مجید را با احترامات لازم و برخواستن عموم حضار از مجلس خارج نمودند)

[۵ - بیانات آقایان فاطمی و محمد طباطبائی]

رئیس - اگر آقایان موافقت بفرمایند جلسه را ختم کنیم (صحیح است) ... آقای فاطمی فرمایشی دارید؟ بفرمائید .

فاطمی - بنده میخواستم از آقایان استعفا کنم که موافقت بفرمایند که جلسه فردا باشد بدلیل اینکه پنجشنبه شب

احیاء است و بعضی از آقایان میخواهند بقم و سایر جاهامسافرت کنند این است که تقاضا میکنم جلسه فردا باشد (صحیح است)

رئیس - آقای طباطبائی هم اظهاراتی داشتند.

محمد طباطبائی - اظهارات بنده خیلی مختصر است اولاً خواستم عرض کنم در جلسه گذشته چون مجلس اکثریت نداشت و اکثریت حاصل نشد بنا بر این اگر بصورت جلسه رأی گرفته شده اکثریت نبوده است که صورت مجلس تصویب شود (بعضی از نمایندگان مخالفی نداشت) اساساً اگر مخالف هم نباشد باید عده برای رأی کافی باشد بنا بر این بایستی بصورت مجلس جلسه پیش دو مرتبه رأی گرفته شود (بعضی از نمایندگان - جلسه پیش که صورت مجلس نبود) آقا اجازه بفرمائید مقصود بنده صورت جلسه سابق است و الا صورت مجلس پیش که خوانده نشده و این جلسه هم دنباله همان جلسه است : مطالب دیگری را که میخواستم عرض کنم چون در جلسه گذشته که عده کافی نبود در غیاب ما و رفقای که تصمیمی داشتیم اظهار شده بود حالا من اغتنام فرصت میکنم که جواب عرض کنم و آن این بود که من در روزنامه

خواندم که یکی از آقایان که گویا آقای فاطمی بودند فرموده بودند که هشتاد و هفت نفر هست و اکثریت دارند (فاطمی - گویا نبود و یقین است و خود بنده گفتم) خیلی خوب. آقای فاطمی فرمودند که ۸۷ نفر هست و این هشتاد و هفت نفر هم که اکثریت مجلس است طرفدار دولت است ولی در عمل ملاحظه فرمودید که اینطور نبود برای اینکه دولت هم که آمد چون اکثریت نبود نتوانست خودش را معرفی کند

فاطمی - بنده نمیخواهم حالا مباحثه کنم و الا جواب آقایان را میدادم عده از آقایان آن روز مسافر بودند یا غایب بودند .

محمد طباطبائی - عالی ای حال عقیده بنده این است که دولت فعلی اکثریت نداشته و ندارد .

[۶ - موقع جلسه آتیه - ختم جلسه]

رئیس - فعلاً جلسه را ختم میکنیم (صحیح است) جلسه آتیه فردا چهارشنبه ساعت ده .

(مجلس يك ساعت بعد از ظهر ختم شد)

رئیس مجلس شورای ملی - سید محمد صادق طباطبائی